

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem ve věci

žalobkyně: **Mgr. S. F.,**
bytem ,
zastoupena Mgr. Karin Konstantinovou, advokátkou,
sídlem Benediktská 690/7, Praha 1,

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 7. 2017, č. j. MPSV-2017/150027-911,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 7. 2017, č. j. MPSV-2017/150027-911, a rozhodnutí Úřadu práce – krajské pobočky pro hl. m. Prahu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 30249/2017/AAB, **se zrušují** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Karin Konstantinové, advokátce, sídlem Benediktská 690/7, Praha 1, se přiznává odměna ve výši 12.342,- Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce – krajské pobočky pro hl. m. Prahu (dále též „správní orgán I. stupně“) ze dne 1. 6. 2017, č. j. 30249/2017/AAB, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně byla

zamítnuta její žádost o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí podle § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“ nebo „zákon“).

2. Žalobkyně v podané žalobě, resp. v jejím doplnění uvedla, že žalovaný porušil zásadu veřejné správy jakožto služby lidem. Žalobkyně je osobou s těžkým zdravotním postižením a je odkázána na pomoc druhých. Žalobkyně několikrát žádala o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi, přičemž její žádosti byly zamítnuty. V rámci řízení o žádosti o přiznání dávky, která je předmětem této žaloby, byla žalobkyně vyzvána správním orgánem I. stupně dne 21. 4. 2017 k tomu, aby se osobně dostavila ke správnímu orgánu k osvědčení jejího skutečného pobytu. Žalobkyně již před výzvou informovala správní orgán o svém nepříznivém zdravotním stavu. K osobnímu jednání se tehdy žalobkyně nedostavila, přičemž na výzvu správního orgánu reagovala telefonicky ve dnech 3. a 4. 5. 2017, kdy informovala o zhoršení zdravotního stavu, který neumožňuje její dostavení se ke správnímu orgánu. Žalobkyně dále připsala ze dne 10. 5. 2017 oznámila správnímu orgánu, že z důvodu prodlení s výplatou doplatku na bydlení přišla o možnost bydlení a je nucena přespávat na různých místech typu parky, vlaky apod. Správní orgán I. stupně však i přes uvedené žalobkyní příspěvek na živobytí nepřiznal. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že samotné tvrzení žalobkyně, že je osobou bez přístřeší, není dostačující pro posouzení, zda skutečně touto osobou je či není. Správní orgán I. stupně však neprovedl žádná šetření na místě, kde se žalobkyně fakticky zdržovala. Je navíc absurdní, aby osoba, která nemá přístřeší, toto prokazovala, neboť prokázání není fakticky možné. Správní orgány porušily ustanovení § 4 s. ř., neboť neposkytly žalobkyni potřebnou pomoc a poučení. K tomu žalobkyně odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, č. j. 1 As 30/2008-49. Správní orgány dále porušily čl. 28 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“), když žalobkyni jako osobě těžce zdravotně postižené nepomohly najít alternativní řešení, nedaly jí žádné doporučení, které by vedlo ke zmírnění závažnosti její situace apod. Správní orgán I. stupně mohl rovněž žalobkyni, po zjištění, že se jedná o osobu bez přístřeší, doporučit, aby si požádala o dávku mimořádné okamžité pomoci.
3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě po rekapitulaci dosavadního řízení uvedl, že žalobkyně musí prokázat, že je osobou bez přístřeší, a to tím, že uvede, kde se skutečně zdržuje. Žalobkyně uvedla pouze obecná místa. Správní orgán nemohl provést faktické šetření pobytu žalobkyně. Správní orgán je povinen jednat tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalobkyně nemohla přijít o střechu nad hlavou kvůli liknavosti Úřadu práce kvůli prodlení s výplatou dávek. Správní orgány vyhledávají osoby v hmotné nouzi, avšak jen do té míry, kdy sama projeví zájem se správním orgánem spolupracovat. Nicméně lze se důvodně domnívat, že by žalobkyně nebyla ochotna se správním orgánem spolupracovat. Žalobkyně byla dostatečným způsobem informována o možnostech, které mohla využít. Nedošlo rovněž k porušení čl. 28 Úmluvy, neboť ze strany správního orgánu I. stupně nedošlo k diskriminaci zdravotně postižené žalobkyně. Žalobkyně svým jednáním neumožnila posouzení nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi, čímž zapříčinila svůj současný stav. Není možné, aby správní orgán I. stupně přiznal nárok na dávky, aniž by si prověřil všechny skutečnosti stanovené zákonem. Žalovaný tak navrhl zamítnutí žaloby.
4. Ze správního spisu soud zjistil tyto, pro řízení podstatné, skutečnosti:

5. Žalobkyně požádala dne 5. 4. 2017 o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí. Dne 21. 4. 2017 byla žalobkyně vyzvána, aby se do osmi dnů dostavila k osvědčení faktického pobytu. Žalobkyně byla zároveň poučena, že jí nebude podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi dávka přiznána, jestliže nesplní povinnost uvedenou ve výzvě. Předmětná výzva byla žalobkyni doručena dne 28. 4. 2017. Dne 10. 5. 2017 žalobkyně doručila správnímu orgánu I. stupně přípis, v němž uvedla, že dne 3. a 4. 5. 2017 telefonovala s pracovnící W., které sdělila, že její nepříznivý zdravotní stav trvá a plně spolupracuje. Zároveň žalobkyně sdělila, že dne 1. 4. 2017 přišla o přístřeší a přespává na různých místech. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně ze dne 1. 6. 2017 byla žádost žalobkyně o dávku pomoci v hmotné nouzi zamítnuta. V odůvodnění správní orgán I. stupně aplikoval ustanovení § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy žádost o dávku zamítl z důvodu nečinnosti žalobkyně, neboť nebylo možné ověřit tvrzení žalobkyně. Přitom sdělení faktického pobytu je nezbytné pro určení okruhu společně posuzovaných osob, sociálních a majetkových poměrů žadatelky. Navíc je žadatelka invalidní osobou ve III. stupni, které byl přiznán příspěvek na péči. Odvolání žalobkyně žalovaný zamítl, neboť žalobkyně neprokázala, že je osobou bez přístřeší.
6. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán [(§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.)), při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
7. V dané věci soud rozhodl na žádost žalobkyně při jednání.
8. V dané věci soud vyšel z uvedených právních předpisů:
9. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi „[ž]adatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav“.
10. Podle § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi „[p]říjemce dávky je povinen vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu“.
11. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi „[n]esplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta“.
12. Podle čl. 28 odst. 1 Úmluvy „[s]táty, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají právo osob se zdravotním postižením na přiměřenou životní úroveň pro ně a jejich rodiny, zahrnující v to dostatečnou výživu, ošacení a bydlení, a na neustálé zlepšování životních podmínek, a podniknou odpovídající kroky, aby zabezpečily a podpořily realizaci tohoto práva bez diskriminace na základě zdravotního postižení“.
13. Podle čl. 28 odst. 2 Úmluvy „[s]táty, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají právo osob se zdravotním postižením na sociální ochranu a na užívání tohoto práva bez

diskriminace na základě zdravotního postižení a podniknou odpovídající kroky, aby zabezpečily a podpořily realizaci tohoto práva, včetně opatření:

a) na zajištění rovného přístupu osob se zdravotním postižením k nezávadné vodě a vhodným a dostupným službám, kompenzačním pomůckám a další pomoci související s uspokojováním potřeb vztahujících se ke zdravotnímu postižení;

b) na zajištění přístupu osob se zdravotním postižením, a zejména žen, dívek a starších osob se zdravotním postižením, k programům sociální ochrany a snížení chudoby;

c) na zajištění přístupu osob se zdravotním postižením a jejich rodin žijících v podmínkách chudoby k pomoci od státu s úhradou výdajů souvisejících se zdravotním postižením, včetně odpovídajícího proškolení, poradenství, finanční pomoci a respitní péče;

d) na zajištění přístupu osob se zdravotním postižením k programům sociálního bydlení;

e) na zajištění rovného přístupu osob se zdravotním postižením k důchodovým dávkám a programům“.

14. Pokud by soud vnímal text ust. § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi striktně ve smyslu výlučné sankce, či kontumace pro nedostavení se, potom by měl konstatovat, že žalobkyně se k žalovanému nedostavila, a proto byl žalovaný oprávněn řízení zastavit, neboť nespécifikovala své poměry bydlení tak, aby správní orgán je mohl ověřit, tedy že neprokázala, že je osobou bez přístřeší. Nelze však odhlédnout od ust. § 49 odst. 1 písm. a) zákona a účelu § 49 odst. 5 zákona, kterým je zabránit nedůvodným průtahům v řízení. Ostatně je v zájmu žadatele, aby mu byla pomoc poskytnuta co nejdříve, avšak pouze za podmínky řádné spolupráce se správním orgánem. Rozhodné tak bude, zda jednání žadatele skutečně vykazuje absenci spolupráce pro zjištění skutkového stavu, tedy zda důvodem pasivity žadatele nejsou okolnosti, které by objektivně odůvodnily takovou nečinnost (objektivní překážky pro splnění povinnosti se dostavit).

15. Žalobkyně se sice ve stanovené lhůtě nedostavila ke správnímu orgánu I. st., aby uvedla rozhodné okolnosti pro posouzení její žádosti (specifikace místa faktického pobytu), ale den po marném uplynutí lhůty kontaktovala písemně žalovaného, aby mu sdělila, že se již telefonicky omluvila z neúčasti ze zdravotních důvodů, a dále nově uvedla, že je nyní osobou bez přístřeší. Soud má za to, že tímto žalobkyně deklarovala, že hodlá spolupracovat, proto byl závěr žalovaného předčasný. Žalobkyně sice nepředložila listiny prokazující tvrzený zdravotní stav, avšak správnímu orgánu byl její zdravotní stav znám. Správní spis obsahuje lékařskou zprávu, ze které vyplývá, že žalobkyně má oboustranné těžké poškození zraku s diagnózou organického psychosyndromu spojenou se ztrátou orientace v důsledku epileptických záchvatů, ztráty termoregulace i vnímání hlasů, kdy při úkonech každodenní soběstačnosti je závislá na pomoci jiné osoby. Žalobkynin tvrzený zdravotní stav byl dostatečně osvědčen předchozí lékařskou zprávou. Soud tak má za prokázané, že žalobkyni ve splnění povinnosti se dostavit ke správnímu orgánu zabránily objektivní překážky dané jejím zdravotním stavem. Dané přirozeně nemůže vést k setrvalému přerušování řízení, jestliže se jedná o trvalé zdravotní obtíže. Je tak na správním orgánu, aby v součinnosti se žadatelem vytvořil předpoklady pro splnění jeho povinnosti se dostavit a to již tím, že žadatele znovu vyzve a tím mu poskytne další lhůtu, případně učiní kvalifikovaný dotaz na jeho osvědčený zdravotní stav, aby mohl posoudit další kroky. Správní orgán sice správně vyčkal po určité

dobu, aby jej mohla žalobkyně sama kontaktovat, ale poté neučinil žádné úkony a rovnou žádost zamítl z důvodu nedostavení se. Jakkoli měla být žalobkyně osobou bez přístřeší, doručování měla i nadále zajištěné, proto zde nebyly překážky pro provedení dalších úkonů správního orgánu, jež by vedly primárně ke zjištění skutkového stavu jak ve smyslu možností žalobkyně se dostavit, tak i jejího místa pobytu. Komunikace se žalobkyní může být obtížná, avšak tato oslabená schopnost žalobkyně jednat má objektivní důvody, které je správní orgán povinen respektovat, zejména pokud se jedná o orgán sociální péče. Postup žalovaného byl jednoznačně formalistický v rozporu s cíli a tedy i účelem jeho činnosti (§ 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Soud si je vědom složitosti jednání s některými žadateli o sociální pomoc, avšak tito se obvykle na správní orgán obracejí ve složité sociální situaci, a proto důvodně očekávají, že správní orgán bude jejich stav alespoň respektovat, bude jim v rámci zákona nápomocen a nikoli veden domnělou rychlostí řízení se žadatelem jednat nepřiměřeně striktně, aniž by naplnil účel správního řízení o sociální pomoci. Postup žalovaného tak byl zároveň v rozporu se zásadou dobré správy podle § 4 správního řádu, neboť nebylo nijak přihlédnuto ke zdravotnímu stavu žalobkyně. Z téhož důvodu bylo porušeno právo žalobkyně dle článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, v němž je zaručeno každému, kdo se nachází v hmotné nouzi, právo na zajištění pomoci nezbytné pro zabezpečení základních životních podmínek, neboť tato pomoc byla žalobkyni odepřena. Porušení Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením soud neshledal, neboť samotná neakceptace zdravotního stavu žalobkyně neměla povahu diskriminace.

16. Žalobkyně se správním orgánem komunikovala, osvědčila překážky, které jí bránily se dostavit, proto nebyly dány podmínky pro zamítnutí její žádosti pouze z důvodu nedostavení se. Nebyly tak naplněny podmínky pro aplikaci § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, proto soud žalobou napadené podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro nezákonnost a současně dle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení.
17. Vzhledem k tomu, že zásadního pochybení se dopustil již správní orgán I. stupně, a žalovaný toto pochybení nenapravil, rozhodl soud podle § 78 odst. 3 s. ř. s. v souladu se zásadou rychlosti řízení rovněž o zrušení rozhodnutí správního orgánu I. stupně, jehož další úvaha o přiznání příspěvku na péči je nepřezkoumatelná, neboť z ní není zřejmé, jaký vliv měla případná výše tohoto příspěvku na požadovaný příspěvek na živobytí. Správní orgán je dle § 78 odst. 5 s. ř. s. v dalším řízení vázán právním názorem, který vyslovil soud v tomto rozsudku, a znovu rozhodne o žádosti žalobkyně.
18. Žalobkyně měla ve věci úspěch, náleží jí proto náhrada nákladů řízení dle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Ze soudního spisu ovšem nevyplývá, že by jí v řízení o žalobě vznikly jakékoliv důvodně vynaložené náklady, neboť odměnu právní zástupkyně hradí stát a od soudního poplatku byla žalobkyně osvobozena ze zákona [srov. § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Žalovaný ve věci úspěšný nebyl, právo na náhradu nákladů řízení tak nemá. Z uvedených důvodů soud ve třetím výroku žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.
19. Soud přiznal ustanovené právní zástupkyni žalobkyně odměnu za zastoupení za tři úkony právní služby po 3.200,- Kč podle § 9 odst. 2, § 7 a § 11 odst. 1 písm. b), d) a g) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), tedy převzetí právního zastoupení ve věci a příprava, doplnění žaloby a účast na jednání. Podle § 13 odst. 4

advokátního tarifu byla přiznána náhrada hotových výdajů za tři úkony po 300,- Kč a 21 % DPH.

20. Soud zároveň vyzývá právní zástupkyni žalobkyně, aby sdělila soudu číslo účtu, na který jí má být vyplacena přiznaná odměna.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 22. 7. 2020

Mgr. Kamil Tojner v. r.
soudce